

Metamorfose

Omstreeks 1960 werd Mexico nog gerekend tot de 'ontwikkelingslanden'. Sindsdien heeft het land een metamorfose doorgemaakt. Maar ondanks de economische groei en de sociale programma's van de PRI- en later de PAN-regeringen is er anno 2010 nog veel mis, zo blijkt uit het Mexico-vijfluk in deze *Geografie*.

In 1960 telde Mexico zo'n 35 miljoen inwoners en de bevolkingsgroei, die al hoog was, nam nog toe tot circa 3,5% per jaar. Mexico was een rurale samenleving en de economie was in handen van de staat. Decennialang voerde de Partido Revolucionario Institucional (PRI) een protectionistisch beleid en het land schoof langzaam op naar de Wereldbankcategorie van de 'middeninkomenslanden'. Het leeuwendeel van het nationale inkomen (toen ruim 2500 US dollar per hoofd) viel echter toe aan een kleine groep rijken. De middenklasse was zeer bescheiden en het merendeel van de Mexicanen was arm, zeker op het platteland. Seizoenshonger kwam veel voor, de zuigelingen- en kindersterfte was hoog en de levensverwachting bij de geboorte kwam amper boven de 55 uit. Meer dan de helft van de bevolking van 6 jaar en ouder was analfabeet.

Vijftig jaar later heeft Mexico ruim 112 miljoen inwoners. De bevolkingsgroei is tussen 2000-2010 gedaald tot zo'n 1% per jaar en de bevolkingspiramide begint zelfs tekenen

van vergrijzing te vertonen. Mexico is inmiddels sterk verstedelijkt – de urbanisatiegraad lag vorig jaar boven de 75%.

De agrarische werkgelegenheid is in 2010 meer dan gehalveerd ten opzichte van 1960; de landbouwproductiviteit steeg aanzienlijk. Het land kan bogen op een forse, gediversifieerde (export)industrie, waarin Mexicaanse multinationals een positie hebben verworven naast het groeiende aantal buitenlandse concerns. De tertiaire sector is verreweg de grootste werkverschaffer – ook door de uitdijende informele sector.

Het inkomen per hoofd is gestegen tot boven de 6500 USD. De rijken en de snelgroeiende middenklasse hebben echter het meest geprofiteerd van de economische groei, de liberalisering en de privatisering. De armoede is gebleven en de trek naar de stad heeft geleid tot een onstuitbare 'urbanisatie van de armoede'.

Scholing, gezondheidszorg, huisvesting en infrastructuur kregen van de opeenvolgende (PRI-)regeringen veel aandacht. Zo is nog

maar zo'n 10% van de bevolking van 6 jaar en ouder analfabeet; het aandeel kinderen in het middelbaar/hoger onderwijs is enorm. De zuigelingen- en kindersterfte is sterk gedaald, terwijl de levensverwachting bij de geboorte nu boven de 75 jaar ligt. Tegelijk met de indrukwekkende verbetering van het wegennet kwam ook een zeer intensief openbaar vervoersnetwerk tot ontwikkeling, dat vooral de regionale mobiliteit sterk heeft vergroot. Ook de groeiende betekenis van de telecommunicatie doet zich overal voelen.

Anno 2010 heeft Mexico wettelijk vastgelegde minimumlonen, er zijn stappen gezet naar de opbouw van pensioenen, er bestaan ziektekostenverzekeringen en de grote huisvestingsfondsen hebben een wezenlijke bijdrage geleverd aan de verbetering van volkshuisvesting en eigenwoningbezit, zo betogen Jan Bredenoord en ondergetekende in het Mexico-vijfluk in deze *Geografie*. Ludger Brenner beschrijft hoe de Mexicaanse overheid vanaf de jaren 70 heeft geïnvesteerd in de toeristische sector op perifere locaties langs de kust; het blijven echter *Fremdkörper* in de lokale economieën.

De diepe kloof tussen arm en rijk en tussen de groeiregio's en de perifere gebieden is gebleven. Aan de hand van de levens van twee families schetst Peter Druif hoe het 'achtergebleven' zuiden van Mexico vooral kwetsbaarder en afhankelijker is geworden van de buitenwereld – ook over de grens.

Ondanks de economische groei en de vele overheidsprogramma's is het percentage armen ten opzichte van de jaren 60 amper gedaald (de groep armen is *de facto* dus gigantisch gegroeid). Zeer velen, vooral zij die niet in (vaste) loondienst werkten, zagen hun inkomen dalen en moesten verkassen of hun kinderen van school halen om het aantal werkende gezinsleden te vergroten.

In politiek opzicht staat Mexico er belabberd voor, getuige de bijdrage van Wil Pansters. Menno Vellinga schetst ten slotte hoe de drugsgerelateerde criminaliteit steeds verder om zich heen grijpt en de politieke stabiliteit bedreigt. Al met al zijn veel van Dirk Kruijts observaties over armoede en geweld in Latijns Amerika in het januarinummer van *Geografie* ook op Mexico van toepassing. Ontwikkeling blijkt een lange, kronkelige weg, waarbij allerlei obstakels moeten worden overwonnen, terwijl er steeds nieuwe ontstaan of worden opgeworpen. •

Traditie in een moderne setting: Mexicaanse fotografeert met haar mobieltje gezinsleden naast een 'levend skelet' op de Dia de Muertos, de Mexicaanse versie van het katholieke Allerzielen, vermengd met inheemse, Azteekse invloeden.